

Evropský akt o umělé inteligenci a Česká republika

[Evropský akt o umělé inteligenci](#) (AI Act) je první komplexní **právní rámec pro umělou inteligenci** na světě. Jde o nařízení EU (č. 2024/1689), které zavádí jednotná pravidla pro AI ve všech členských státech. Cílem této regulace je zajistit, aby AI systémy byly bezpečné, etické a transparentní, a zároveň podpořit inovace a konkurenceschopnost evropského technologického sektoru. AI Act reaguje na rychlý rozvoj AI technologií a na obavy veřejnosti z jejich možných rizik od ohrožení soukromí až po diskriminaci či ohýbání demokratických pravidel.

AI Act zavádí tzv. risk-based neboli **rizikový přístup**. Rozděluje tedy systémy umělé inteligence do kategorií podle míry rizika a stanovuje pro ně odpovídající pravidla. Některé aplikace AI zcela [zakazuje jako nepřijatelné](#). Mezi ně se řadí systémy, které mohou narušovat soukromí, svobodu projevu či rovné zacházení. Kupříkladu zakazuje biometrické sledování ve veřejném prostoru v reálném čase. Chrání tím evropské občany před zneužitím státem či firmami.

AI systémy, které nejsou v zakázané kategorii, se dále dělí na [vysokorizikové, omezeně rizikové a minimálně rizikové](#). Vysoké riziko mají například AI aplikace ve zdravotnictví, ve finančním sektoru, v dopravě, v oblasti zaměstnávání nebo v soudnictví. U [těchto systémů](#) nařizuje AI Act **přísné bezpečnostní a etické požadavky**. Musí projít zevrubným posouzením před uvedením na trh a být pod lidským dohledem během používání. Provozovatelé takových AI budou muset zajistit, že systém funguje spolehlivě, nediskriminačně

a v souladu s právem. Povinné bude třeba i pravidelné testování, vedení technické dokumentace či audit algoritmů. Naproti tomu **nízkorizikové a minimálně rizikové systémy** (kam spadá většina běžných aplikací AI) budou podléhat jen základním pravidlům nebo se na ně nebudou vztahovat žádná zvláštní omezení.

Dalším klíčovým principem AI Actu je **transparentnost**. Poskytovatelé umělé inteligence tak budou mít [povinnost informovat uživatele, když komunikují s AI systémem](#) namísto člověka. **Generovaný obsah** vytvořený umělou inteligencí (např. texty, obrázky, deepfake videa) musí být [jasně označen](#), aby lidé věděli, že nejde o lidský výtvar. AI Act také ukládá vývojářům tzv. generativních AI modelů (jako jsou velké jazykové modely) povinnost zveřejňovat souhrn použitého tréninkového obsahu a zavést opatření proti generování nelegálního obsahu. Regulační orgány získají díky zákonu rovněž **právo na dohled**. Mohou tudíž vyžadovat informace o fungování AI systémů a dohlížet na jejich vývoj i nasazení.

Aby regulace zbytečně [nebrzdila inovace](#), zavádí AI Act koncept tzv. regulatorních sandboxů (testovacích zón). V těchto bezpečných prostředích mohou firmy a vývojáři **zkoušet nové AI technologie pod dohledem úřadů**, aniž by hrozily sankce za případné neúmyslné porušení pravidel. Cílem je umožnit startupům a malým podnikům experimentovat a inovovat, aby Evropa nezůstala pozadu za globální konkurencí. Kromě toho [Evropská komise zřídila Evropský úřad pro AI \(AI Office\)](#) a expertní **AI Board**, které budou

členským státům pomáhat s jednotným výkladem a vymáháním regulace v praxi.

AI Act počítá i s **přísnými sankcemi za porušení**.

Dohledové orgány mohou od srpna 2025 udělovat za nedodržení nových pravidel pokuty, a to až v řádu milionů eur nebo v procentech z celosvětového obratu firmy (podle toho, co je vyšší). Nastavení sankcí podobně jako u ochrany osobních údajů (GDPR) má zajistit, že se velkým korporacím nevyplatí pravidla obcházet.

AI Act byl definitivně schválen v první polovině roku 2024 a **vstoupil v platnost 1. srpna 2024**. Neznamená to však, že od toho dne musely všechny AI systémy okamžitě splňovat nové požadavky. Uplatňování pravidel je totiž rozložené do několika fází. Již od 2. února 2025 platí zákaz nepřijatelných AI praktik (tedy výše zmíněných zakázaných využití) a také obecné povinnosti jako definice AI systému či podpora AI gramotnosti. Od 2. srpna 2025 začala platit druhá vlna pravidel, včetně požadavků na transparentnost generativních AI modelů a spuštění celoevropské infrastruktury dohledu (vznik AI Office, vědeckého panelu expertů atd.). Většina zbývajících ustanovení, a to zejména režim pro vysokorizikové systémy, nabude účinnosti **do srpna 2026** (tedy po uplynutí dvou let od platnosti nařízení). Členské státy i firmy tak dostaly přechodné období, aby se na nové povinnosti stihly připravit. (Pozn.: Pro některé výjimky má účinnost delší lhůtu 36 měsíců od platnosti nařízení. Finální podoba termínů se může lišit pro vybrané požadavky, ale obecně se počítá s realizací klíčových opatření do roku 2026.)

Implementace AI Act v České republice

Jako členský stát EU musí Česká republika AI Act plně respektovat. Protože jde o **nařízení**, je přímo závazné a nevyžaduje klasický přenos do národní legislativy jako směrnice. I tak však Česko musí podniknout řadu kroků, aby se nové evropské regulace promítly do pra-

xe. A to zejména zřídit či určit dozorové orgány, upravit související zákony a vytvořit zázemí pro podporu a kontrolu AI. Česká vláda se na implementaci AI Actu připravovala už během legislativního procesu. [V rámci českého předsednictví v Radě EU](#) ve druhé polovině roku 2022 se například **snažila prosadit užší definici AI** a zkrácení seznamu vysokorizikových systémů, aby pravidla nebyla příliš přísná. Později ČR navrhovala i [odklad účinnosti](#) vybraných povinností o dva roky, dokud nebude k dispozici dostatečný výklad a podpora pro firmy. Tento návrh však **ostatní státy odmítly**. Výsledný AI Act tak vstoupil v platnost bez odkladu a klade na Česko (jako na ostatní země EU) konkrétní úkoly s pevnými termíny.

Krátce po schválení evropského aktu začala česká vláda připravovat **národní implementaci**. 28. května 2025 vláda schválila [návrh Implementace zákona o umělé inteligenci v ČR](#), což je plán, který popisuje potřebné změny včetně vytvoření důležitých nástrojů a mechanismů dohledu. Do realizace AI Actu v ČR je zapojeno několik institucí. Hlavním gestorem je Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO), dále Český telekomunikační úřad (ČTÚ), Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ) a Česká agentura pro standardizaci (ČAS).

MPO koordinuje celý proces a připravuje návrh speciálního **národního zákona o AI**, který zajistí provázání evropského nařízení s českým právním řádem (např. vymezení kompetence úřadů, sankční procedury apod.). Ministerstvo také plánuje zřídit **Kompetenční centrum AI pro eGovernment** (tedy pro AI ve veřejné správě), aby stát měl odborné zázemí pro využití AI.

ČTÚ byl vládou určen jako hlavní dozorový (tržní) orgán pro oblast AI. Jakožto orgán dozoru nad trhem bude ČTÚ kontrolovat, zda AI systémy uváděné na trh v ČR **splňují požadavky AI Actu** a může zároveň **vymáhat nápravu či ukládat sankce** při porušení pravidel. Zástupci ČTÚ avizovali, že chtějí vůči firmám postupovat předvídatelně. To znamená formou konzultací a metodické podpory před tím, než přistoupí k postihům. Cílem je, aby případné sankce nepřišly jako překvapení a firmy měly čas se připravit.

ÚNMZ plní roli tzv. **oznamujícího orgánu**. To znamená, že bude zodpovědný za akreditaci a dozor

!star

nad subjekty posuzujícími ostatní organizace (například certifikační a zkušební organizace), které budou ověřovat, zda vysokorizikové AI systémy splňují všechny technické a právní požadavky AI Actu. ÚNMZ rozhodne, které organizace jsou **odborně způsobilé** vydávat certifikáty pro AI, a tyto organizace pak registruje (či oznámí) orgánům Evropské komise. Samotné certifikace AI systémů bude provádět vždy nezávislý posuzovatel, nikoli ÚNMZ. Jeho úkolem je však zajistit, že v ČR budou působit jen **důvěryhodné a kompetentní certifikační subjekty**. Například pokud nějaká firma vyvine AI software pro biometrickou identifikaci osob, který spadá mezi vysokorizikové aplikace, bude muset tento systém nechat přezkoušet akreditovaným subjektem. ÚNMZ pak dohlédne na to, že onen subjekt má odpovídající kvalifikaci a je na seznamu uznávaném na úrovni EU.

Česká agentura pro standardizaci (ČAS) dostala za úkol vybudovat a spravovat tzv. **regulatorní sandbox pro AI**. Tento sandbox má být klíčovým nástrojem podpory vývoje AI v ČR. Umožní firmám a výzkumníkům testovat inovativní AI řešení v kontrolovaném prostředí pod dohledem regulátorů. Například startup vyvíjející autonomního robota či pokročilý diagnostický AI nástroj bude moci svůj systém odzkoušet v sandboxu ČAS. Získá tím zpětnou vazbu od dozorových orgánů a ověří, zda splňuje požadavky zákona, ještě než produkt nasadí komerčně. Tento přístup má **urychlit vývoj nových technologií a minimalizovat rizika před uvedením na trh**. Cílem je, aby sandbox odrážel potřeby firem a pomohl rozvoji AI tam, kde má ČR silný potenciál.

Česká republika se zavázala stihnout všechny povinnosti AI Actu v předepsaných termínech. Do 2. srpna 2025 musely členské státy oficiálně ustanovit své **národní dozorové a oznamovací orgány** a ohlásit je Evropské komisi, což ČR splnila. Hlavní orgány byly vládou určeny včas v rámci výše zmíněného plánu. Právě od srpna 2025 se zároveň naplno rozběhlo vymáhání pravidel. Dozorové úřady mohou tudíž od tohoto data udělovat pokuty za porušení AI Actu. Dosud však v ČR

nebyl hlášen žádný případ sankce. Firmy i úřady jsou spíše ve fázi seznamování se s novými pravidly. Česká vláda deklarovala, že **nepřidá k evropskému nařízení žádné další národní regulace** nad rámec požadavků EU, aby podniky nečelily větší byrokracii, než je nutné. Soustředí se tedy na praktickou aplikaci evropských pravidel a na osvětovou činnost.

Z praktického hlediska si AI Act vyžádá **od českých podniků i úřadů řadu změn** v přístupu k AI. Firmy budou muset auditovat své AI systémy, zda nespádají do vysokého rizika a pokud ano, zajistit dodatečná opatření (technická i organizační), aby tyto systémy prošly procesem posouzení a byly pod řádnou kontrolou. Zaměstnancům, kteří AI používají, bude třeba poskytnout školení, aby rozuměli limitům a možným chybám AI. Úřady v ČR zase musí být připraveny **reagovat na podněty občanů**. AI Act totiž dává lidem **právo podat stížnost u národního orgánu**, pokud se domnívají, že AI systém porušuje jejich práva. Například kdyby někoho poškodil automatizovaný systém na vyhodnocování životopisů nebo AI rozhodující o úvěrech, může se obrátit na ČTÚ či jiný příslušný dozorový orgán.

V české politické sféře zatím **AI Act nevyvolal zásadní konflikty**. Opozice (např. hnutí ANO) s rámcovou úpravou souhlasí, jen **varuje před přílišnou regulací** a volá po tom, aby se pravidla aplikovala citlivě s ohledem na malé a střední firmy. Objevují se také debaty, zda by roli hlavního dozorového úřadu místo ČTÚ nemělo plnit přímo Ministerstvo průmyslu (jak navrhuje ex-ministr Karel Havlíček, který zpochybňuje kapacity ČTÚ). Vláda však argumentuje, že ČTÚ má zkušenosti s dohledem nad digitálním trhem. Do budoucna se však dá očekávat, že s postupující implementací AI Actu bude **sílit dialog mezi státem a byznysem** o tom, jak nastavit konkrétní pravidla co nejefektivněji.

Srovnání ČR s ostatními státy EU

Podobně jako Česko nyní **všechny členské státy EU zavádějí AI Act do své praxe**, přičemž jednotlivé země volí různé přístupy. Například **Španělsko zareagovalo jako první** a zřídilo už v roce 2022 zcela nový orgán,

totiž Španělskou agenturu pro dohled nad umělou inteligencí (AESIA), která bude fungovat jako centrální dozorový úřad pro AI. Tato agentura spadá pod tamní ministerstvo pro digitální záležitosti a má na starosti veškerý tržní dohled nad AI ve Španělsku. Naopak **Finsko zvolilo decentralizovaný model**. Plánuje svěřit dohled nad AI asi deseti stávajícím úřadům podle jejich specializace. Do implementace AI Actu tak budou zapojeny například finský energetický regulační úřad, dopravní agentura, lékový regulační úřad a další instituce, které už dohlížejí na bezpečnost v příslušných odvětvích. Tento rozdělený model má využít existující expertizu úřadů v různých sektorech.

Většina zemí EU zatím využívá pro dozor nad AI své [dosavadní regulátory](#), často ty, které mají na starosti digitální služby nebo ochranu práv. **Lucembursko** kupříkladu určilo jako hlavní dozorový orgán pro AI svůj Národní komisariát pro ochranu údajů (CNPD), tedy úřad, který je analogií našeho Úřadu pro ochranu osobních údajů a má zkušenosti s dohledem nad zpracováním dat. **Malta** zase zkombinovala kapacity dvou úřadů. Tamní Úřad pro digitální inovace (MDIA) bude dohlížet na technické aspekty AI a ve spolupráci s úřadem pro ochranu informací zajistí také ochranu soukromí. V některých státech se diskutuje o vytvoření nových poradních orgánů či komisí. Například ve **Francii** byla zmiňována možnost zřídit specializovanou AI agenturu, ale prozatím je koordinace svěřena ministerstvu hospodářství a digitálních záležitostí.

Celkově se dá říci, že **implementace AI Actu je v celé EU teprve na začátku** a mnoho zemí doladuje detaily. Podle [průběžného hodnocení](#) mělo k polovině roku 2025 pouze několik členských států plně jasno a oficiálně ustanoveno jak dozorové, tak oznamovací

orgány. Asi deset zemí (včetně Česka) mělo v té době částečně hotové legislativní návrhy nebo předběžně jmenovalo aspoň jeden kompetentní úřad. Zbývající státy zatím neměly jasně určeno, kdo bude agendu AI dohledu zajišťovat. [Do listopadu 2024](#) musely všechny státy také **zveřejnit seznam svých orgánů na ochranu základních práv**, které budou dohlížet na dodržování právních zásad u AI systémů (např. úřady na ochranu osobních údajů, ombudsmani pro rovné zacházení apod.). Tuto povinnost nesplnily v termínu jen dvě země (Maďarsko a Itálie), ostatní již příslušné instituce určily.

Termíny dané AI Actem však tlačí na všechny stejně. Nejpozději v srpnu 2025 musí ve všech státech reálně fungovat potřebné dozorové mechanismy a od tohoto data se začne na jednotném trhu AI regulace naplno vymáhat. Do 2. srpna 2026 má pak každý stát zřídit alespoň jeden funkční regulatorní sandbox pro AI, aby místní inovativní firmy měly možnost své produkty testovat. Lze očekávat, že **země s rozvinutým AI ekosystémem** (např. Francie, Německo či severské státy) budou chtít jít nad rámec minimálních požadavků a nabídnout svým podnikům více podpory. A naopak menší státy možná využijí sdílení zdrojů či regionální spolupráce při posuzování některých přeshraničních AI projektů.

Evropský AI Act představuje zásadní krok v regulaci nové technologie, který nemá obdoby. Pro Česko znamená **výzvu i příležitost**. Bude třeba vybudovat expertní zázemí pro dohled nad AI a pomoci firmám s naplněním pravidel, ale zároveň se nabízí šance zvýšit důvěru veřejnosti v umělou inteligenci a podpořit její širší bezpečné využití. Jak ukazují zkušenosti s GDPR, evropská pravidla mohou časem nastavit globální standard. AI Act tak může zajistit, že se na vývoji a použití umělé inteligence bude **podílet celá společnost při respektování evropských hodnot**, a to při zachování prostoru pro inovace, na nichž stojí budoucí prosperita.